

Isten megtehetné, hogy minden emberi gonoszságnak, mulasztásnak – már itt a földön – meglegyen mindig a következménye, a „megérdemelt jutalma” mégsem teszi. Ez *isten kegyelem* – is.

Ha a mécses fényt már nem ad, csak füstöl és kormol, akkor miért nevezzük még mécsesnek? Ha fényt már rég nem sugároz az istenképűsége teremtett ember, csak a bűn gyalázatos kátrányát ontja magából, akkor miért maradhat eredeti státusában? Talán azért, mert nem az eredményt nézi, hanem a régi, az eredeti jószándékot, mégha az gyalázatosan megkopott is.

Kortünetünk, hogy az emberek tömegesen veszítették el érzékenységüket a szépre és a jóra, *általánossá vált a kegyetlenség* és a bűn relativizálása, mindemellett életfilozófiává vált a meggyőződés: *ha hatalmad van, akkor neked mindent szabad.*

Kegyetlen világban az Isten kegyelméről

Az Istentől elfordult ember már mindennel visszaélt, *az alól a kegyelem-adás sem kivétel!* Így aztán nem csoda, ha nem értjük az isteni kegyelemről szóló magyarázatokat sem. Olyan szó ez, mint a szerelem, csak próbáljuk körbeírni, de úgy 'igazából' alig sikerül. Egy bizonyos, bajban vagyunk a szavainkkal, ezért is fogalmazunk így: *igaz szerelem*. Nem lenne elégséges csak azt mondani: *szerelem?* Hiszen *ha a szerelem nem 'igazi', azaz hamis, akkor az nem is szerelem!*

Még a jószándékú prédikáció(in)kban is elhagzik: *ingyen-kegyelem*, holott helyesen így szólna: *ingyen, kegyelemből*. A kegyelem ugyanis attól kegyelem, hogy el-

lenszolgáltatás nélküli, ezért ingyenes. Persze ebben a mostani világban már a kegyelmet sem adják ingyen...

Életünk, ami „ingyen” van - hiszen a világ összes pénzén sem lehet életet venni -, a legdrágább kincs a világon. Az élet maga: kegyelem! „*Nézzétek a mezők liliomait!*” – tanítja övéit a Mester, s nyitogatja tanítványai szemeit, hogy végre lássanak, és ne csak nézzenek. Bizony 'ingyen', azaz kegyelemből van „*a derék asszony, a szófogadó gyermekek*” ahogyan Lutherünk írja a Kátéjában. De minden, ami az életünk fenntartásához szükségeltetik, a „mindennapi kenyér”, sőt még a „lábbeli” is, – egykoron megtanultuk konfirmációra – az is kegyelemből van! Ahogyan *kegyelemből van a hit, s az üdvösségünk* is.

Bűnlátás nélkül nincs kegyelem

„*Gyarló emberek vagyunk mind!*” – mondta volt közel 40 éve elhunyt édesapám, ha valamit nem úgy sikerült megvalósítania, ahogy szerette volna... *Lassan megértem sóhajos szomorúságát.* Elégséges egy kis hiba, egy át nem gondolt pillanatnyi mulasztás és már el is maradt a megcélzott eredmény, oda a vágyott siker.

Miért van ez így? Mert egy csodálatos, de *emberi bűnökkel terhelt* világba születünk bele. Mindemellett örököljük ádám-évi őseink istentagadó macacosságát – készséget a rosszra és a jó elmulasztására – , s belejövén, s belenővén ebbe a világba, „természetesnek” éljük meg az „Én” mindenekelőttiségét éppen úgy, mint az Isten kiűzhetőségét életünkéből. (Megjegyzés: A zsidó és moszlim hitvilág tagadja az „eredendő bűn” fogalmát.)

Az igazság pedig az, hogy Isten nélkül nem tudom úgy élni a napjaimat, ahogyan szeretném. Az igazság az, hogy vágyódom a szép életre, a tiszta gondolatokra, az őszinte barátokra, és persze életem párjára is, akinek mindennapi kézfogásában az istenadta élet szerelletes lüktetését, szemeiben pedig az együttküzdés szövetségi bizalmát kívánom érezni, látni, – mindaddig, amíg dobog a szívem – az igazság viszont az, hogy kevesek kiváltsága ez a vágyott állapot, hiszen több a válás, mint a tartós kapcsolat.

Igazság az is, hogy Isten leleplez

Megengedi, hogy felmásszunk öngazságunk fájára, s még azt is tűri, hogy vékony ágain táncolva messzire kiabáljunk..., *de egyszer eljön a pillanat s megrázza a fát...* Csak kattintanunk kell az interneten, s már gördülnek is elénk a negatív példák ezrei, tízezrei.

Akkor mi is az a kegyelem? Az élet valósága! Olyan elem a kegy, ami nélkül nem élet az élet. Ha nincs kegy-elem, ha nincs kegy-elet, ha nem érzik az emberek a kegy hiányát az életükben, akkor nincsenek emelkedett, ünnepi pillanataik, melyekben megélhetnék a kegy-ességet. Ha a kegy-tárgyak helyét a *birtok-tárgyak* (a mindenároni-, nagy autó, -nagy ház, -nagy befolyás stb.) veszik át, akkor megvalósul a bálvány-imádás klasszikus esete, s elveszíti az ember azt a lehetőséget, az ingyenes kiváltságot, amiért itt van a Földön: a pillanatban ránkmosolygó kegyelmes Istennel való találkozást...

Aki elhajol az Istentől, az lemond a megtartó kegyelemről, ami korigál és éltet. Az istentelenség sötét verem-világában pedig, a fény után kutatva-hadonászva, sok-sok fájdalmat okoznak egymásnak az emberek, s az erőszakot erőszakkal igyekeznek legyőzni... Jóllehet a Mester arra tanít: „*Aki kardot fog, kard által vész el.*”

Ügyelnünk, azaz vigyáznunk kell(ene) egymásra, nem elfelejtve, hogy mindannyian Isten közelségére vágyakozunk! Egy-egy bátorító szó, megerősítő mosoly, szenvedést enyhítő kéz mind jelévé válhat annak, hogy Isten itt van közöttünk, s Lelke munkálkodik bennünk. Aki keserűséget hordoz szívében, az csak a horizontig lát, de Isten perspektívája azon is túlmutat – ez húsvét evangéliuma!

Kedves Testvéreim!

Szeretettel köszöntök Mindenkit Útmutatónk áprilisi vezér-igéjével: „*legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet.*” (1 Pét 3,15b)

Örömmel adom kézbe, küldöm el a Testvéreknek *Lutherrózsánk* húsvéti számát, melyet eredetileg 'böjt-húsvéti'-nak terveztem, de egyrészt idén hamarabb kezdődött a böjti időszak, másrészt sok egyéb fontos teendő (évkezdéssel járó adminisztrációk, hitoktatás, félévzárás stb. mellett a tisztújító választás) igényelte az időmet. Jelenem, hogy ez utóbbi sikeresen megtörtént, az **új presbitérium ünnepélyes beiktatása pedig április 7-iki** istentiszteletünk keretében lesz.

Következő *LR-számban* szeretném az új presbitériumot röviden bemutatni, de már itt köszönöm azoknak az új „véneknek” – a görög preszbiterosz „idős bölcs embert” jelent – akik vállalták a **2024-2030-as** ciklusra a presbiterséget. Jó reménységgel és Isten iránti hálával tekintek az előttünk álló időszakra és feladatokra, a közös munkára.

Továbbra is Isten elé imádkozva kívánom Mindenkinek, hogy ebben az új kezdetben is lehessünk minél többször Isten szeretetének bizonyítói ott, ahová állított minket Gondviselő Istenünk!

A személyes találkozót is várva; kívánok Gyülekezetünk Vezetősége nevében is, áldott húsvéti ünnepeket! Erős vár a mi Istenünk!

Judit

Hulin Zsolt – gyülekezetünk gondnoka – és felesége **Judit** a virágvasárnapi „karikázó-táncra” (Tata, Kossuth tér) idén is áldással indultak.

Rövid-hírek

Január 8-án az Almási-úti temetőben a feltámadás reménységében elkísértük utolsó útjára özv. **Hegedűs Nándorné sz. Varga Erzsébet** evangélikus testvérünket, akit 96 éves korában szólított magához az élet és a halál URa. Testvérünk emlékét őrzi fia és családja.

Január 14-én az oroslányi evangélikus templomban 'teltházás' egyházzenei áhítat (koncert) volt. Az igehirdetés szolgálatára engem kértek fel, az áhítat alapigéje Jel 3,8 és 11 volt.

Január 24-én a református testvéreinkkel együtt megtartottuk ökumenikus imaheti alkalmunkat. **Dr. Szabó Előd** a Pápai Református Teológia Egyháztörténeti Tanszékének tanszékvezető professzora, a Tatai Református Egyházközség igazgató lelkésze végezte az igehirdetés szolgálatát, a liturgiában **Farkas Balázs**, tatai református lelkész is szolgált. Az alkalmat testvéri beszélgetéssel, jó hangulatban szeretetvendégséggel zártuk.

Január 29-én Szokol Antalné Marika számvevőszéki elnök vezetésével megtartottuk a szokásos évi pénzügyi ellenőrzést, s mindent rendben találtunk. A pénzügyi jelentésről gyülekezeti pénztárosunk, **Szélesné Szabó Teodóra** elkövetkező közgyűlésünkön (mely egyben tisztújító közgyűlés is lesz!) ad rövid tájékoztatást.

Január 27-én Szentessy Éva és barátai kérésére vetített képes tájékoztatást adtam gyülekezetünk életéről és a Magyarországi Evangélikus Egyház múltjáról és jelenéről. A jelenlévők perselyben is lerótták köszönetüket (18.800Ft), mely adományukat hálával fogadta egyházközségünk. „*Isten áldása kísérfje az adakozókat és a megadományozott gyülekezetet!*”

Február 12-én megtartottuk évkezdő zárszámadó presbiteri ülésünket, mely egyben a **hatévenként esedékes tisztújító közgyűlést** előkészítő alkalom is volt.

Március 3-án megtartottuk zárszámadó és tisztújító közgyűlésünket, melyen egyházmegyénk espres- és felügyelő-jelöltjére is szavaztunk. A szavazás érvényes volt.

Március 7-én megtartottunk. A szolgáló **Angyal-Cseke Csaba** ötödéves teológushallgató volt. Cikket lásd a 10. oldalon!

Március 14-én a lelkészi munkaközösségi ülés gyülekezetünkben volt. Külön köszönet **Tanczerné Jakus Emőkének** és férjének (**Feri**) valamint **Szélesné Szabó Teodórának** a lebonyolításban nyújtott segítségükért, asszonytestvéreknek hálás köszönet a süteményekért!

Az utóbbi időben sokat gondolkodom a folytonosságon... úgy általában és a saját életem dolgait illetően is. Ez a kettő a lelkészi szolgálatomban egybeesik, így újra és újra felvetődik bennem egyházunk és gyülekezetünk jövőjének a kérdése. Most mégsem a jövőbe merengünk, hanem közösen idézzük fel a múltat **Gróber Judit Ilonával, aki 18 éven át töltötte be hűséggel a Tatal Evangélikus Gyülekezetben a felügyelői tisztséget.**

„Szolgáljatok az ÚRnak örömmel“ (Zsolt 110,2)

Felügyelőasszonyunk aktív jelenlétével régóta erősíti a tatal evangélikusok lelkes táborát. Mlóta is?

2000 nyarától járok a gyülekezetbe, 2000. december 24-én konfirmáltam. Visszatekintve, hosszú út vezetett a megtérésemig. Vegyes vallású családba születtem. Édesapám katolikus volt, édesanyám ágostai hitvallású evangélikus. Házasságkötésükkor az akkori gyakorlat szerint reverzalist adtak egymásnak, miszerint a születendő fiúgyermek az apa katolikus hitére kereszteltetnek, a lányok az evangélikus hitre. Így kereszteltek engem is a tatabányai Evangélikus Templomban

ágostai hitvallású evangélikusnak, 1953-ban. Két idősebb nővérem Bibliaórára járt, konfirmáltak is, de szüleim engem már nem járattak hittanra – feltehetőleg a társadalmi környezet alakulása miatt döntöttek így.

Sokat gondolkodtam erről, hogy helyes volt-e ez a hozzáállás, de úgy érzem nincs jogom megítélni szeretett szüleim döntését. Mindenesetre egész életemen át kísért egy különös hiányérzet, amit csak akkor ismertem fel, miután elmúlt. Azaz amikor Anyukám halála után – a Tatali Evangélikus Gyülekezet szíves hívására – elfoglaltam az Ő helyét a templomban. Azóta bizonytalán érzem, hogy itt van az én Istentől rendelt helyem.

Hogyan emlékszik vissza a megválasztására, belktatására?

Mélységesen meghatott és váratlanul ért ez a megtiszteltetés. Az első gondolatom az volt, hogy milyen boldog lenne Anyukám, ha mindezt látná, hiszen az Ő egész életét áthatotta mély evangélikus hite, ami természetesen a környezetére is kisugárzott. Második gondolatom a felelősség volt, amelyet a felügyelői poszt reám ró. Isten nagy ajándékának tartottam a megválasztásomat, s örömmel töltött el akkor és most is, hogy ennek a gyülekezetnek lehetek a tagja.

Most, hogy leköszönésem okán visszatekintek, – mert mindennek rendelt ideje van, s egyszer illik átadni a stafétát a fiatalabbaknak az élet minden területén – nagyon erős érzések törnek rám... Elsősorban a boldogság és öröm érzése, hiszen úgy gondolom, a felügyelői szolgálatban eltöltött 18 év életem egyik *legszebb és legtartalmasabb* időszakom volt.

A hála érzése töltött el megválasztásomkor, mert arra gondoltam, hogy milyen jeles személyiségek töltötték be egykor ezt a posztot. Most pedig a meghatódottság érzése is dolgozik bennem, mert az a sok szívet-lelket melengető esemény és élmény, aminek részese lehettem, – már a múlté. De szomorúság munkálkodik bennem, mert megváltoztathatatlan tény, hogy sok kedves előremennt testvérünk már nem lehet közöttünk.

Mit jelent Önnek lutheránusként élni?

Biztonságot és szilárd értékítéletet. Életünk tele van buktatókkal és kísértésekkel, amelyben eligazodni és állva ma-

A 2004-es tatali Szélrózsa Találkozón. Gáncs Péter, Ittész János és Dr. D. Székely Imre püspök és feleségeik társaságában – mellettem Schleier László gyülekezetünk korábbi felügyelője.

radni csak úgy lehet, ha elfogadjuk Jézus Urunk vezetését. Reá hagyatkozunk mindennapjainkban és nem próbálunk szembe menni akaratával, kellő alázattal fogadjuk rendelkezéseit. Vallom ezt annál is inkább, mivel az eltelt 18 év alatt az életem új tartalmat nyert, hitemben tovább erősödtem, számos alkalommal megtapasztaltam, hogy biztonságot és reménységet nyújt Isten közelsége.

Melyek voltak a legemlékezetesebb események, legkedvesebb emlékek, melyekre szívesen gondol vissza az elmúlt három ciklusból?

Először is jó volt átélni, hogy reményteljesen gyarapodtunk számban és lelki-ekben is. Az orgonánk felszentelése, az oltár megújítása, a *Joensuu-Pielisensuu* testvérgyülekezettel együtt eltöltött napok és kirándulások, illetve a *luxemburgi Protestáns Gyülekezettel* közösen szervezett ruhasegély akciók, a számos szeretetvendégség vagy éppen családoknál megszervezett „kerti-partik” és az ezzel együttjáró, késő estébe nyúló testvéri beszélgetések mind kézzel fogható jelei voltak a Szentlélek munkálkodásának gyülekezetünkben.

De szívesen emlékszem vissza a Tatán megrendezett *Szélrózsa Evangélikus Találkozóra* vagy az évenként ismétlődő egyházmegyei közgyűlésekre, testvéri találkozókra, rendezvényekre. Fontos megemlítenem, hogy mindig nagy örömmel népszerűsítettem az immáron 33. évfolyamába lépett gyülekezeti újságunkat a *Lutherórsát*, melyek hűen tükrözték gyülekezetünk mozgalmas hitéletét. De lelkes urunk online-munkásságát is mindig örömmel és büszkeséggel népszerűsíttem, – csöndben itt-ott szerényen megjegyezve – hogy én lehettem ennek a gyülekezetnek a felügyelője az elmúlt ciklusokban.

Egy közgyűlés megnyitásán.

Mi volt a nehézség az elmúlt 3 ciklusban, ami 18 év?

Amikor ezt a felelősségteljes pozíciót rám bízta a gyülekezet, akkor úgy tűnt, hogy nehéz lesz megfelelnem az ezzel járó kihívásoknak. Az igazság az, hogy nem volt nehéz dolgom.

A tatai gyülekezet közismerten összetartó, segítő, családiasan befogadó közösség. Köszönet érte a gyülekezet minden tagjának, a presbitériumnak valamint a legnagyobb kohéziós erőt jelentő lelkész urunknak és családjának.

Ha tanácsot kellene adni az utód-felügyelőnek, mit kívánna neki útravalóul?

Felügyelőként igyekeztem betölteni a feladataimat, hogy minden tehetséggel, alázatosan szolgáljam az Úristent, s ezzel együtt a Tatai Evangélikus Gyülekezetet. Ennek a lehetőségét kívánom utó-

domnak, s kérem imádságban is szolgálátára URunk áldását.

Emberileg úgy gondolom, hogy egy gyülekezeti felügyelőnek a legfontosabb feladata, hogy a hivatalos fórumokon, ill. közösségi alkalmakon úgy nyilvánuljon meg, hogy a személyén keresztül pozitív képet kapjanak – esetünkben – a tatai evangélikusokról. Ezzel szolgálhatjuk leginkább a gyülekezetünk javát!

Fontos dolognak tartom, hogy a növekedés mellett megőrizzük a gyülekezet egységét, tagjainak összefogását erősítsük. Ennek eszközeit kell folyamatosan megtalálnunk, például az Istentiszteleten kívüli közös alkalmakban.

Fiataljaink aktív részvételét ösztönöznünk kellene a gyülekezet munkájában, hogy ne csak az elmúlt évek eredményeiben gyönyörködhesünk, hanem Istenbe vetett jó reménységgel tekinthessünk a Tatai Evangélikus Gyülekezet jövőjére is.

Mindenek előtt az elmúlt 18 év hűségesebb szolgálatát köszönöm gyülekezetünk nevében is! Isten áldása kísérje továbbra is presbiteri szolgálatát!

Köszönetnyilvánítás a szíves vendéglátsért a nemcsói gyülekezetben.

A 2006-os ünnepélyes beiktatáson.

A presbitérium nem csak egy adminisztratív szervezet...

Miért fontos az egyház életében a presbiterválasztás? Ki alkalmas presbiternek? Mit tegyen, akinek kétséggel támadnak? Egyáltalán mi a presbitérium feladata? Az alábbiakban röviden erre keressék válaszokat.

(A 2018-24-es ciklusban szolgáló presbitérium.)

Rövid történeti áttekintés

A *presbiter* szó megfelelője a Bibliában: *vén, öreg*. Ez eredetileg az életkoruk szerint idős embereket jelentette, akik az akkori gyakorlat szerint koruknál fogva olyan tekintéllyel rendelkeztek, hogy ők voltak egy-egy közösség vezetői. Mózesről olvassuk először, hogy Izráel népéből véneket bízott meg bizonyos vezetési feladatokkal, hogy a segítői legyenek.

Az Újszövetségi tanítás szerint fontos a presbiterek szolgálatba állítása (Tit 1,5; ApCsel 14,23). Isten akarata a gyülekezet vezetője az egész közösséggel egyetértésben állítja szolgálatba a tisztségviselőket. A presbiterség nem önjelöltek érvényesülési területe. A kiválasztásnak feltételei vannak.

Melyek ezek?

Legyen az Ige embere, ahogyan a lelképásztor is az. A taníthatóság és a tanítás fontos jellemzője a presbiternek (1Tim 5,17; Tit 1,8-9). Ez ma azt jelenti, hogy a presbiter rendszeres igeolvasó és igehallgató.

Legyen az élete átlátható, rendezett. Ez leginkább a házasságának, családi életének rendezett voltát jelenti. (Tit 1,6kk).

S végül, *a presbiter legyen közösségi ember*, mert nem egyedül tölti be szolgálatát, hanem egy lelki közösségben, a Krisztus-test egységében az Egyházban, konkrétan a gyülekezetében.

Az Újszövetségben is gyakori a presbiterosz szó, amit a bibliafordítások többféleképpen fordítanak: presbiter, előjáró, vén. Az apostolok idején annyiban módosul az ószövetségi gyakorlat, hogy a presbiternek vének *nem életkoruk alapján lesznek*

egy-egy keresztyén közösség vezetői, hanem kiválasztás, megbízás alapján, ahol már kevésbé számít a tényleges életkor.

Pál első missziói útjánál olvasunk először az új gyülekezetek presbiteréről. *„Miután pedig gyülekezetenként előjárókat választottak nekik, böjtölve és imádkozva az Úrnak ajánlották őket, akiben hittek.”* (ApCsel 14,23)

Mi a presbitérium legfontosabb feladata?

Sokan a presbitériumot egy adminisztratív döntéshozó szervnek tekintik, amelynek évente el kell fogadnia a költségvetést, meg frissítenie kell a választói névjegyzéket.

A presbitériumnak is, mint minden egyháztagnak, a legfontosabb feladata a missziói parancs betöltése: *„Menjetelek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...”* (Mt 28,19) Ezen felül a presbitérium – a vállalt nagyobb felelősség okán – igyekszik lehetővé tenni a zavartalan gyülekezeti hitéletet, s úgy imádságaikkal, mint építő javaslataikkal támogatják a gyülekezet növekedését.

Kiből lesz jó presbiter?

Nemcsak azokat választjuk presbiterrekké, akik szolgálatot végeznek a gyülekezetben, hiszen ez félreértése lenne a gyülekezeti tagságnak. (Kisebb-nagyobb szolgálatot illik minden tagnak vállalni.)

A gyülekezet közössége akkor választ jól, ha meglátják, kiknek van elhívása a presbiterségre. Ez a szolgálat ugyanis elhívás, mély elköteleződés nélkül nem „működik”, mert akkor ez csak egy emberi igyekezet.

Meddig presbiter a presbiter?

Fontos megkülönböztetnünk, hogy míg a *lelkészi elhívás egy egész életre szól*, addig a presbiteri egy *hatéves ciklusra*. Minden ciklus után el kell gondolkoznia a presbiternek, hogy tart-e még az elhívása, bírja-e idővel, energiával ill. örömmel tudja-e végezni a presbiteri szolgálatot vagy már „csak” kötelességtudatból. Ha egy presbiter már „belefárad” – Mert a legkiválóbbak is meglankadnak! (Ézsaiás) – s ha a presbitérium már nem egy jól működő keresztyén közösség, akkor az bizony az egész gyülekezetre kihat. *Márpedig egy keresztyén közösségnek alapvető jellemzője a békesség és az, hogy a közösség tagjai keresztyéni szeretettel szeretik egymást.*

Kisebb vagy nagyobb presbitérium?

A józanság – és egyházunk törvényei is azt írják elő –, hogy jobb a kisebb, mert ilyenkor nagyobb az esély a megegyezésre. Ezért egyfajta „ököl szabály”, hogy a választói névjegyzék lélekszámának öt százalékánál nagyobb presbitérium indokolatlan. (A tiszteletbeli presbitereknek részvételi és javaslattevési joguk van, de döntési joguk már nincs.)

Így a presbitérium *6 főnél kisebb nem lehet* és az aktív presbiterek száma *25 főnél* csak indokolt esetben lehet nagyobb. Ugyanakkor a presbitérium összetételének tükröznie kell a gyülekezet szociális státusát. *fm*

A hit, remény, szeretet útját járva...

Immár „hagyománnyá vált“, hogy az évenként ismétlődő Házasság Hete okán gyülekezetünkől vagy annak vonzaskörzetéből választunk ki olyan házaspárokat, akik saját példájukkal hitelesen „népszerűsítik“ a házasságot. Ebben az évben a **Tanczer-házaspárra, Emőkére és Ferencre** esett a választásunk, akik közel ‘félévszázados’ házasságukba engedtek rövid betekintést.

A jó házasság alapja, hogy az ember készül a házasságra. Nálatok hogyan történt ez?

Emőke: *Én igazából nem készültem házasságra...* Berendezkedtem egy önálló életre, Tatabányán vettem is magamnak egy új kétszobás lakást, szépen berendezkedtem és jól éreztem magam. 1975-öt írtunk ekkor és a *Megyei Könyvtárban* dolgoztam. Nagy segítség volt, hogy ott laktam, így nem kellett minden nap Tatról bejárni Tatabányára.

Ferit ismertem, hiszen egy utcában laktunk, de az egy gyerekkori ismertség volt. Üdvözöltük egymást, ha találkoztunk, de mivel én már „tatabányai” voltam, sokáig nem is láttuk egymást, mert Feri továbbra is Tatabányán dolgozott és naponta ingázott.

Feri: *Én „buszos“ voltam – az kényelmesebb volt számomra, az Erdőgazdaságban dolgoztam – Emőke pedig korábban még vonattal járt, de egyszer teljesen véletlenül találkoztunk a buszon, s elkezdtünk beszélgetni. Mivel gyerekkorunkban szinte csak pár háznői távolságban laktunk egymástól, volt mit mesélni egymásnak, hogyan is alakult az életünk. Elmondta, hogy sikerült vennie egy lakást, amit elég jól berendezett már, csak kisebb dolgok hiányoztak – pl. fel kellett szerelni egy csillárt, polcot stb. – én pedig szívesen felajánlottam ebben a segítségemet.*

Emőke: Akkor volt, hogy egy ösztöndíjjal kint voltam a *Drezdai Könyvtárban*. Az akkori NDK-ban (fiatalabbak kedvéért: *Német De-*

mokratikus Köztársaság) minden nagyon olcsó volt, s ami hiányzott – kristály poharaktól az ágyneműig – azokat én mind megvettem.

És hogyan került haza ez a sok-sok minden?

Emőke: *Sándor – az ikertestvérem, akinek német felesége lett, s már kint élt – küldte ezeket haza, amikor már újra itthon voltam. Ez örömteli volt számomra, ráadásul ő szinte ingyen küldhetett haza csomagokat.*

Feri: *Aztán amikor Emőke hazajött, – bár néhányszor elmentem Emőkének segíteni – sokáig mégsem találkoztunk. Aztán újra a buszon, véletlenül megint „összefutot-*

tunk”... Emlékszem, ez még tél előtt volt, többször elmentem hozzá, beszélgettünk mindenről, de az igazat megvallva én még nem akartam elköteleződni. Tetszett nekem Emőke, szépek és okosnak tartottam, de volt bennem egy kis félsz is az egésztől, de végül Emőke válaszára, megnyilatkoztatásra szorított.

Emőke: *Igen, mert felvetődött a *Drezdai Megyei Könyvtár* részéről, hogy szívesen vennék, ha végleg kimennék az NDK-ba, ahogyan Sándor is ott telepedett le. Persze ezen változtatna az, ha közben megkérík a kezemet...*

A ‘nagy nap’, 1976-ban, amikor örök hűséget fogadtunk egymásnak...

Feri az ikertestvérével, Marikával elsődözőként...

Feri: Így aztán tavasszal megvolt a lánykérés és még abban az évben az esküvő is. Augusztusban, öt nappal a születésnapom előtt volt az esküvőnk. A polgári Tatabányán, de én ragaszkodtam a templomi esküvőhöz, az pedig itt volt Tatán. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy sokáig nem várhattam, mert akkor ugye már majdnem 30 éves voltam – Emőke pedig pont három évvel fiatalabb nálam – hiszen 1966-68 között voltam katona és 1973-ban – akkor fejeztem be a főiskolát – és kezdtem el ősszel az *Erdőgazdaságban* dolgozni. Így kezdődött 1976-ban a közös életünk.

Tatabányán...

Emőke: Igen, tíz évet éltünk ott, gyerekeink is ott születtek. Emőke az első két osztályt még ott járta, Szabolcs pedig már itt kezdett, mert 1985-ben – akkor épültek ezek az emeletes házak itt a Május 1 úton – költöztünk vissza Tatára.

Minden házasságban akadnak kihívások, olykor nehéz helyzetek. Volt ilyenben részetek? Illetve szeríntetek mi a nehéz egy házasságban?

Emőke: Az életben egy-egy körülmény próbára teszi az embert. Szerintem a legnehezebb egy házasságban a *kompro-*

misszum. Nekünk ez komoly feladat, mert sem én, sem Feri nem vagyunk „bólogató-jánosok”... ennek ellenére az elmúlt 48 évben mindig megtaláltuk a kivezető közös utat.

Feri: Mi a nehézség egy kapcsolatban? Megmondom: igyekszik mindenki a másikat egy kicsit átalakítani – persze a saját elképzelése szerint – s ez számos nehéz helyzetet teremt, melyben mindkét fél olykor-olykor elszenvedti a másikat.

Azért a közel fél évszázados házasságotok alatt a kompromisszumkötések között bizonytalanságok is... örömteli pillanatok is...

Feri: De még mennyire! Nem tudtam volna elképzelni az életemet úgy, hogy csak magamnak éljek. Mindig is szerettem volna feleséget, családot...

Emőke: Olyan boldogok voltunk, amikor megszületett *Emőke Napsugár* majd jött a kisfiú *Szabolcs Ferenc*. Aztán amikor 'ki-repültek' és elkezdték a saját életüket élni, megszülettek az unokák, – s ezt már ti is tudjátok a Bettivel – milyen fantasztikus érzés.

Kicsit maradjunk még a kezdeteknél! Milyen lehetőségek voltak a '70-es években a családalapító fiatalok számára?

Emőke: Mi szerencsés helyzetben voltunk, mert ott volt a kezdésünknél egy lakás. Tatabányán, a „nagy kommunista bányászvárosban” a terhesség félidejétől minden kismama ingyen kapott fél liter tejet, a gyermek másfél éves koráig pedig egy litert.

Feri: Akkoriban is volt lakástámogatás, ill. a cégek adhattak kamatmentes, hosszúlejáratú kölcsönt. De aztán a '80-as évek végén elszálltak a fix kamatok, s ha valaki nem tudott egyezséget kötni a

Marika és Feri a Vaszary János Általános Iskolában az ünnepélyeken (évnnyitó, évvzáró) mindig együtt tangóharmonikáztak. A hangszer ma is megvan, időnként az unokák kedvéért előkerül és nagy örömmel hallgatják nagypapa játékát.

bankkal, hogy egyösszegben kifizeti a csökkentett, de úgy is hatalmas, hátralévő tartozását, akkor bizony fizethette a többszörös részleteket – sokan bele is buktak. Nekünk tényleg erőnkön felüli egzisztenciális kihívás volt ez az „egyösszegben-kifizetés”, mert tényleg senki nem tudott nekünk segíteni. Édesapámék szegények voltak – iparos ember, villanszerelő volt –, ráadásul 10 éves koromban meghalt édesanyánk – van egy ikertestvérem is –, ami nagyon megviselte édesapámat, lelkileg nem is gyógyult ki belőle soha, bár aztán újranősült... Mit is kezdett volna két kisgyerekekkel egyedül?

A családalapítástól sokan ódzkodnak. Lehetőbátorításként mintát adni nekik?

Emőke: Szerintem lehet, de nagyon kell igyekezni. A legjobb indíttatás erre a családi életünk. Természetesen a mi sok évtizedes kapcsolatunkban is voltak nehezebb időszakok, de a hit erejével és a család összetartó erejében bízva, túlléptünk ezeken. Bizony nem könnyű kompromisszumokat kötni, de a hit és a Jóisten mindig segített, hogy folytassuk a közös utunkat.

Feri: Én is keresztény családból jöttem, a nehéz időkben is rendszeresen jártunk templomba. Hívó katolikusként rendszeresen ministráltam is, amire ma is jó szívvel gondolok. A hit erejére bizony mindig nagy szükségünk van!

Emőke: Előtte is mindig ott volt és van ma is a Hit, Remény és Szeretet (1 Kor 13), amely erőt adott ahhoz, hogy hitünk által feltöltődjünk. Sokat segített ebben az is, hogy szüleink is erre tanítottak, hiszen több generációra visszamenően a *Jakus család* elkötelezett híve volt az evangélikus egyháznak.

Konfirmációnk 1962-ben. *Plahy Lajos* lelkésszel és *Dr. Stranzky János* felügyelővel.

Büszke vagyok és minden alkalommal feltekintek a templomunk falán elhelyezett márványtáblára, melyen nagyapám, *Jakus Imre* neve is ott áll. Édesapám *kántor* volt, ő még a harmóniumon játszott. Később gondnokként segítette a gyülekezetünk életét.

Nos, a Jakus névvel gyakran találkozhatunk a közelmúlt egyháztörténelmében...

Emőke: Igen, édesapám testvére, *Jakus Imre* evangélikus lelkész volt, több évtizedig a *tabi gyülekezetben* szolgált. Másik testvére, *Jakus Lajos* történész, kutató volt. Ő dolgozta fel a tatai református egyház történetét a 16. századtól az 1950-es évekig. Azt gondolom, hogy a név kötelez engem is. Ezért volt különös megtiszteltetés számomra, amikor 6 évvel ezelőtt presbiter lehettem és most már a második ciklus eskütételére készülünk. Igyekszem a legjobb tudásom szerint segíteni a gyülekezet életét és hálás vagyok a Jóistennek, hogy – viszonylag hosszú távollét után – „hazataláltam“. Ez a kötődés a családunk életére, a házastársi kapcsolatunkra is igen pozitívan hatott.

Manapság azt tapasztaljuk, hogy a fiatalok félnek az elköteleződéstől és élvezik a „mama-hotel” biztonságát vagy fejest ugranak egy kapcsolatba, mondván, ha nem sikerül, majd jön a következő és megint egy újabb...

Az élet valósága, hogy semmi garancia nincs arra, hogy egy másik kapcsolatban nem lesznek ütközési pontok, amiket kezelni kell. A megszületett gyermekeinket sem cseréljük le jobbra, tehetségesebbre, okosabbra...

Kinek jutna ez eszébe? Talán erre kellene gondolni, ha egy kapcsolatban viharfelhők tornyosulnak, s nem arra, hogy keresni kellene egy másikat... Békére kell törekedni és a bizalmat folyamatosan erősíteni, s ha a Jóistenre figyelünk, akkor ez nem is annyira nehéz!

Ennél igazabb mondattal nem is zárhatnánk beszélgetésünket! Köszönöm, hogy a Házasság Hete okán rövid betekintést engedtetek életetekbe és az URisten további áldását, megtartó kegyelmét kívánom Rátok és szeretteitekre!

Mi is a házasság hete?

Több mint két évtizede Angliából indult el egy kezdeményezés, amely minden év februárjában – Valenti-nap környékén – egy héten át a házasság és a család fontosságára igyekszik felhívni a figyelmet.

A házasság hetét – amelyhez hazai és nemzetközi szinten is számos ismert közéleti személyiség csatlakozott, kifejezve elköteleződését a házasság, a család ügye iránt – mára 4 kontinens 21 országában ünneplik. Hazánkban az országos eseménysorozatot 2008 óta rendezik meg a *keresztény egyházak* és *civil szervezetek* széles körű összefogásával, számtalan nagyváros, település, közösség részvételével.

Az alkalmak üzenete, hogy „A házasság Isten csodálatos ajándéka és gondoskodása az ember számára, amelyben a felek megtapasztalhatják a feltétel nélküli szeretet, a hűség és az őszinte megbocsátás értékét egy nekik rendelt, de nem tökéletes társon keresztül.

A házasságban egy férfi és egy nő saját elhatározásából elkötelezi magát, hogy egymás bátorítására, segítésére és védelmére törekszik egész életében. Ilyen módon a házasság felelősségteljes, biztonságos és meghitt közösséget jelent számukra, és áldásul szolgál életük minden más területén is. A házasság hete olyan széles körű összefogásra törekszik, mely gyakorlati példamutatással, tudományos kutatások eredményeivel, bibliai és erkölcsi érvekkel támasztja alá a házasság örökkévaló értékét.

Bátorít minden olyan helyi kezdeményezést, amely hidat épít az adott közösség környezetében élő házaspárok és családok felé, amely segíti életüket, boldogulásukat. Nyíltan beszél a házasság mindennapi valóságáról, örömeiről és feszültségeiről. Igyekszik bölcs és gyakorlati tanácsokkal ellátni a házasokat és házasulandókat, valamint a teljes helyreállítás reményét ébren tartani azokban, akiknek a kapcsolata válságban van, illetve valamilyen ok miatt megszakadt.

10 éves a KÉSZ
(Keresztény Értelmiségiek
Szövetsége)
Tatai Csoportja.

**A jubileumot méltóképpen
ünnepelhattük, hiszen
színvonalas előadásokat
hallhattunk estéről-estére**

**egy héten át –
nov. 14-től nov. 21-ig.**

**Az első előadást
Fehér Károly
nyugalmazott evangélikus
esperes tartotta „A
lutheránus liturgia
medrében“ címmel –
természetesen az
evangélikus templomban.
Az alábbiakban erről
olvashatnak.**

Nehéz összefoglalnom azt a jó másfél órát, aminek témája az evangélikus liturgia volt. A bevezetéstani szeminárium mindannyiunk számára érdekes és tanulságos dolgokat világított meg. Megtudhattuk, hogy az evangélikusokat sokáig wittenbergi katolikusként tartották számon, hiszen Luther a Deutsche Messe-ből csak az átváltoztatási részt vette ki, egyébként az teljes egészében megegyezik a katolikus egyházban ma is használatos liturgiával.

Kiderült az előadás alapvetéséből, hogy Luther nem a *formát re-formálta*, hanem a tartalmat újította meg – azaz visszatért a forráshoz. A formával olyanira nem volt baj, hogy ma is számos lutheránus nemzeti egyházban olyan külsőségekben nyilvánul meg az istentisztelet, mint ahogyan azt a katolicizmus (katholikus=egyetemes) egyház gyakorolja.

Megtudtuk, hogy Luther Mártont hosszú időn keresztül nem szívesen ábrázolták ellenzói ornátusban (katolikus szertartási díszöltözet), pedig ezt használta a reformátor. Ez is jelzi, hogy nem a régi rend ellen, hanem a hamis tanítás ellen emelte fel hangját. Jónéhány fontos üzenete került elő az evangélikus liturgiának.

Miért térdelve vesszük az úrvacsorát? Mert meghajtjuk magunkat Isten előtt, hiszen csak alázattal fogadhatjuk el Krisztus magát. Evangélikusok ugyanis vallják a realpresentia-t, azaz Krisztus jelenvalóságát kenyérben és borban. A vétel előtt és után az ostya és a bor közösleges ostya és bor, de a vétel pillanatában, mert hangzik az Isten parancsolata/Igéje ezért az Jézus Krisztus valóságos teste és vére. Ez hittitok, Isten csodálatos, de nem megérdemelt ajándéka. Ezért az evangélikus egyházban a pap adja a hívek szájába az úrvacsora szentségét, s a hívek az oltárhoz térdelve, mintegy mozdulatlanul fogadják azt. Ez azt jelzi, hogy Isten cselekszik, Ő ad, mi csak elfogadhatunk.

Megtanultuk azt is, hogy az Isten történik közöttünk, s az istentisztelet az Isten és gyülekezet párbeszéde. Az Isten nemcsak szavakban „üzenhet“, hanem színekben, zenében, formában, mozgásban. A szín nem idegen tőlünk. Egyházi textíliáink hordázzák az ősi színeket az egyházi esztendő szakaszainak megfelelően. A zene különösen is fontos a lutheranizmusban, mi adtuk az összkeresztény kultúrába a korálokat, ami kimondottan evangélikus sajátosság. Az istentiszteleti helyeinknek nincs

formai megkötöttsége, az ősi liturgikus térrendezéseket követjük. A szolgálatot végző személy mozog, forog. Ha imádkozik, befelé fordul az oltár felé, azaz az Isten felé könyörög, ha kifordul, akkor az Ige a gyülekezetet szólítja meg.

Az előadás végén vetített képek mellé kaptunk egy kis ízelítőt a lutheránusság sokszínűségéből. Láthattuk Európa legfiatalabb evangélikus püspökét (27 éves – Lettország), gótikus oltárokat és 800 éves templomokat, melyeket változtatás nélkül őriz a lutheránusság, hiszen – akik ott lehettek Fehér Károly nagyszerű tanító előadásán, már tudják – az evangélikusoknál nem a formán, hanem a tartalmon van a hangsúly.

Karcsi bácsi, köszönjük!

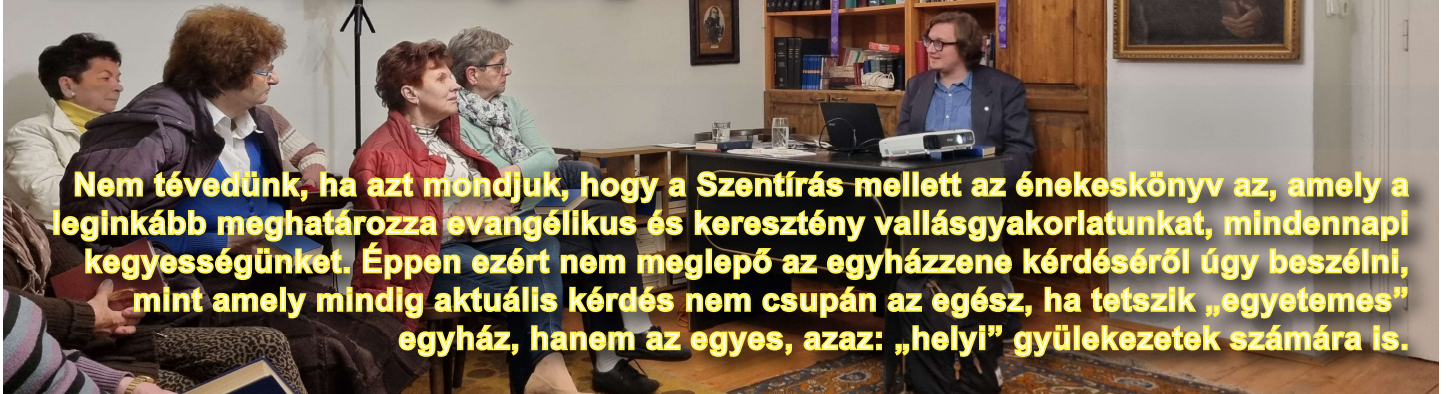

Az újrálátás öröme... lelkes és konfirmandusai. És megfakult fotó a kézben: a csöngei időszak...

Evangélikus énekeskönyv – 500 éve és ma

Rendhagyó Nikodémus Akadémia *Angyal-Cseke Csaba* ötödéves teológus hallgatóval

Nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy a Szentírás mellett az énekeskönyv az, amely a leginkább meghatározza evangélikus és keresztény vallásgyakorlatunkat, mindennapi kegyességünket. Éppen ezért nem meglepő az egyházzene kérdéséről úgy beszélni, mint amely mindig aktuális kérdés nem csupán az egész, ha tetszik „egyetemes” egyház, hanem az egyes, azaz: „helyi” gyülekezetek számára is.

Az énekeskönyv kérdése azonban manapság két okból is különösen aktuális. Egyfelől van ennek egy történeti oka: az idei évben ünnepeljük ötszáz éves évfordulóját annak, hogy az első evangélikus énekeskönyvek Németország különböző városaiban megjelentek. Másfelől azonban van egy aktuális egyházi helyzet is: egyházunkban énekeskönyvmegújítás zajlik, amely párhuzamosan fut egy tudományos jellegű egyházzenei és énekügyi tisztázódaysi folyamattal.

A zene teológiája

A mai magyar egyházzenei helyzetben az egyházzene és a teológia viszonyának tisztázása elsődleges és kulcsfontosságú kérdésnek tekinthető. Az elmúlt évtizedekben egy olyan generációváltásnak vagyunk tanúi, amely a „polihisztorok kora” utáni helyzetben szinte természetesnek mondható. Ma, amikor a növekvő anyagmennyiség minden tudományterületen egyre elaprózódóbb szakosodást kíván, nem meglepő, hogy a korábbi generációk egyházzenei szakosodásával – többek között *Csomasz Tóth Kálmán* (1902–1988) és *Trajtler Gábor* (1929–2022) nevét említhetjük – szemben a mai szakemberek egyre kevésbé rendelkeznek zenei végzettségük mellett teológiai képesséssel, amely azt eredményezi, hogy az egyházzene és a teológia párbeszédét a korábbinál még intenzívebbé kell tenni. Az egyházzene így manapság sokszor „csak” zenei kérdéssé válik, pedig az egyházzene és a teológia kapcsolatának egyre inkább kívánatos hangsúlyozása nem a modern világ sajátos törekvése, hanem az egyházzal egyidős tradíció. Luther – aki maga is kiváló muzsikusként volt – hangsúlyozta, hogy „a zene felséges aján-

déka az Istennek és közel áll a teológiához.” Az egy századdal későbből ismert megállapítás, *Cornelius Becker* jelmondatát magasztosult gondolata azonban megfogalmazta Luther teoretikus megállapításának gyakorlati-egyházi jelentőségét is, amikor arról beszélt, hogyha megváltoztatjuk a zenét a templomban, akkor ezzel együtt a tanítás is megváltozik.

Gáncs Aladár (1925–2009) evangélikus lelkész és orgonaművész 1965-ben született, máig csak kéziratban elérhető *A zene teológiája* című munkájában arra figyelmeztetett, hogy a zeneesztétika csak az emberi normák mércéje szerint, míg a zeneteológia Isten igéjének világosságában képes feltenni a zenével kapcsolatos kérdéseket. A zeneteológia éppen ezért a zenetörténetet az Istenhez való közeledés és az Istentől való távolodás kettősségében szemléli, amely egyúttal megóvját attól is, hogy bizonyos korszakokat túlértékeljen. *Gáncs Aladár* szerint a zene kérdését éppen ezért csak Isten felől közelíthetjük meg helyesen, amely valójában nem leszűkítése, hanem kitágítása a problémának, mert így tárul fel a zene valódi célja és feladata, hiszen a zene igazi értelmét csak a teológia mondhatja el.

Ebben az összefüggésben minden gyülekezeti ének szövege hangzó, mi több: zengő ígéhirdetés, azaz énekelte teológiává válik. Az énekszövegek így módon mint teológiai tartalmak, mint az egyház tanítását hordozó médiumok egyfajta teológiai-antropológiai kettősségben vizsgálhatók, mivel az Isten-kérdés és az ember-kérdés általánosan ismert elválaszthatatlansága itt kiváltképp érvényes. Amikor egy énekszöveghez az Isten felől

közelítünk, akkor arra a kérdésre kell keresnünk a választ, hogy a szöveg mit mond az Istenről, vagy ha tetszik: milyen a szöveg istenképe, azaz hogyan látatja az Istent. Amikor az ember felől vizsgálódunk, akkor arra kell figyelniünk, hogy mit mond a szöveg az emberről, másképp fogalmazva: hogyan látatja az embert. Amikor mindez rendszerezve áll előttünk, akkor az a feladatunk, hogy megtaláljuk ebben a kettősségben az egyensúlyt úgy, hogy ezzel ne terheljük, de ne is értékeljük túl az „emberi oldalt”. Ily módon végső soron egy énekszöveg teológiai vizsgálatában nem törekszünk másra, mint arra, hogy felfedezzük, benne milyen módon válik valósággá az Isten és az ember kapcsolata.

Evangelikus énekeskönyvek ötszáz éve

Luther 1523-ban indította útjára a gyülekezeti éneklésről szóló programját, amelynek lényegét egy levelében így foglalta össze: „Az a tervünk, hogy a próféták és a régi egyházatyák példájára anyanyelvi zsoltárokat, azaz lelki énekeket költünk a köznép számára, hogy Isten igéje az éneklés által is megmaradjon az emberek körében. [...] De szeretném elkerülni a divatos és emelkedett szavakat, hogy a köznép meggyerése érdekében a legegyszerűbb, legerjedtebb, mégis illő és kifejező nyelven énekeljünk, végül pedig a szöveg értelme világos legyen, s a lehető legközelebb álljon a zsoltárok mondanivalójához.” E törekvés nyomán egy évvel később, 1524-ben vette kezdetét a reformáció egyházzenei programja, amelyben a tanítást hordozó gyülekezeti énekeknek jelentős szerep jutott. Ennek

Az egyházzene mint teológiai kérdés

- Hazai viszonylatban ennek tisztázása az elsődleges, mivel a korábbi himnológus nemzedék kiválóságaival (*Trajtler Gábor*, *Csomasz Tóth Kálmán*) szemben a mai egyházzene szakosodott kompetenciájával.
- Az egyházzene és a teológia kapcsolatának hangsúlyozása nem új fejlemény:
 - Martin Luther: „A zene felséges ajándéka Istennek és közel áll a teológiához.”
 - Cornelius Becker: „Mutata musica in templis mutat etiam doctrinae genus.”

A téma kettős aktualitása

- Az egyházzene mindig aktuális kérdés az egyházban, két évből most mégis különös jelentősége van ennek a témának:
 - Összázéves évforduló: Az 1524-es év jelentős az evangélikus egyházzene történetében: ekkor jelentek meg az első evangélikus énekegyüjtmények.
 - Egyházunkban jelenleg is énekeskönyvmegújítás zajlik, amely párhuzamosan fut egy liturgikus és egy himnológiai tudományos élő tisztázási folyamattal.

hatására 1524-ben rögtön három, újonnan született éneket tartalmazó énekeskönyv is megjelent.

Az első lutheri szellemben született énekeskönyv, az *Achtliederbuch* Wittenbergben jelent meg, és – nevének megfelelően – nyolc éneket tartalmazott, amelyből négyet Luther, hármat *Paul Speratus* (1484–1551), egyet pedig egy ismeretlen szerző jegyzett. A kiadvány különlegessége, hogy az énekek különböző versszakai mellett jegyzeteket találunk a szövegben szereplő bibliai utalásokra vonatkozóan. A kiadvány – három kivételtől eltekintve – kottákat is tartalmazott. Érdekes azonban, hogy Luther 130. zsolnárból készített parafrázisa, a „*Mély-séges mélyből kiáltunk...*” (EÉ 402) dallamával a gyűjtemény nótajelzése *Paul Speratus* híres énekét – „*Eljött hozzánk az üdvösség...*” (EÉ 320) – jelölte meg.

Ugyanebben az évben jelent meg Erfurtban egy *Enchiridion* című gyűjtemény, amelynek „kézikönyv” jelentésű címe valójában arra utalt, hogy a korban szokásos nagyméretű karkönyvekkel szemben ez valóban, a gyülekezet számára is kézbe fogható kiadvány. A címlap végén található egy megjegyzés is, amely a gyülekezeti énekek pedagógiai jelentőségét hangsúlyozza, amelyek ily módon sokkal fontosabbnak tekinthetők a különféle, kórus által énekelte liturgikus énekekénél. Különösen érdekes azonban az, hogy ebből a gyűjteményből egy időben két kiadás is készült, amelyeket *Johannes Lopersfelt* és *Mathes Maler* készített. E kettő közül előbbi a jobb minőségű, ugyanakkor a másik gyűjteményben a korban újdonságnak számító technikával is kísérleteztek: a „*Jövel, Szentlélek Úristen...*” (EÉ 229) ének esetében a szöveget közvetlenül a kotta alá nyomtatták. Azonban hibával is találkozhatunk, ugyanis Luther hitvallási énekének – „*Mi valljuk, hiszünk Istenben...*” (EÉ 247) – dallamához tévedésből az *Apostoli hitvallás* prózai

szövegét párosították. A huszonhat éneket tartalmazó gyűjtemény anyagának jelentős része, mintegy tizennyolc ének Luther tollából származott.

A harmadik gyűjtemény szintén Wittenbergben jelent meg, és az *Ein geistlich Gesangbüchlein* („Lelki énekeskönyv”) címet kapta. Luther előszavában az énekek kettős használatáról hallunk. A reformátor itt megkülönböztette a propagandisztikus-tanítói szempontot, amely az evangélium mozgásba lendítését és előtérbe hozását jelenti, valamint a pedagógiai szempontot, amelynek lényege a zenei nevelésben részesülő fiatalok képességei gyakorlásának fontossága, amelytől azonban elválaszthatatlan a zene tanító és gyógyító ereje. Az öt szölamkönyvbe rendezett anyag *Johann Walter* többszólamú feldolgozásait tartalmazza harmincnégy német és öt latin énekből. A gyűjteményben szereplő huszonnégy Luther-énekből hat első közlés.

A magyarországi énekeskönyvek története több mint tíz évvel később, *Gálszécsi István* 1536-ban, Krakóban megjelent gyűjteményével indult útjára. A töredékekben fennmaradt énekeskönyvnek csupán az előszavát és tíz énekét ismerjük. Jelentősnek mondható azonban, hogy ezen énekek legtöbbször kottával együtt jelent meg. A gyűjtemény anyaga Luthertől származó, tanító jellegű káté-énekeket tartalmaz. Bár az énekkordítások verselése és versritmusa meglehetősen nehézkes, az énekeskönyv jelentősége tagadhatatlan, hiszen a töredékes anyagában szereplő tételek ma is gyülekezeti énekeink törzanyagát képezik.

Az evangélikus énekeskönyv Jelene és Jövője

Egyházunk ma használatos énekeskönyve 1982-ben jelent meg, és egységes, azaz az egész ország területén használt gyűjteményként tartjuk számon. Ebből következik összegző jellege is, amely abban valósult meg, hogy a korábbi *Keresztjén (Dunántúli) énekeskönyv* (1911 és 1955), valamint más szarvasi és békéscsabai gyűjtemények anyagából is merített. Mágig kedvelt az a tulajdonsága, hogy meglehetősen nagy arányban tartalmaz skandináv (finn, svéd, dán, norvég, lapp) énekanyagot. Jelentős alkotásnak nevezhető amiatt is, hogy az évszázadokon át mellőzött régi magyar énekek közül számos tétel szerepel benne. Ökumenikus

Gáncs Aladár: A zene teológiája (1965)

- A zeneesztétika csak az emberi normák mérceje alá helyezi az alkotást, míg a zeneológia az Isten igéjének világosságában veti fel a zenevel kapcsolatos végső kérdéseket.
- A zenetörténetben van közeledés és távolodás Isten gondolatától, a teológiai vizsgálódás megővő korszakok abszolútizációjától és a rezignációtól is.
- A zene kérdését Isten felől kell mérni, és ez az Isten felől nézés nem leszűkítette a problémákat, hanem kitágította, így táruul fel a zene célja és feladata, mert a zene igazi értelmét azt csak a teológia mondhatja el.

nyitottságát tizenöt református, hat katolikus és egy baptista ének átvétele bizonyítja, míg modernitását negyvenöt új költésű vers igazolja.

Ma azonban, amikor énekeskönyvmegújítás zajlik egyházunkban, fontos azt is megjegyeznünk, hogy a ma használt gyűjtemény – mint minden más hozzá hasonló kiadvány – óhatatlanul is korhoz kötött. A megjelenése óta eltelt negyven év számos területen változást eredményezett a társadalomban, de a beszélt nyelvből is, azaz úgy is mondhatjuk, hogy a világ, amelyben ma az egyház a szolgálatát végzi, gyökeresen átalakult. A ma is alakuló világ kihívásai azt eredményezték, hogy számos alkalomhoz, életeményhez és élethelyzethez nem találunk megfelelő éneket. Szakmai viszonylatban pedig azt mondhatjuk, hogy szigorodtak az énekléssel kapcsolatos tudományos elvárások mind a forráskutatásban, mind a közlésmódban.

Az énekeskönyv megújítása jelenleg négy bizottságban zajlik. A szerkesztőbizottságban hozzák meg az elvi döntéseket, és a biztosítják a munkafolyamat nyilvánosságát. Az előkészítő munkacsoportban folyik a tényleges szerkesztői munka, a döntéshozók munkájának előkészítése. A dallami bizottság a különféle énekek zenei, a szövegi bizottság az énekszövegek irodalmi és teológiai kérdéseivel foglalkozik. Az új énekeskönyv koncepciójában az értékek megerősítését és megőrzését tűzte ki célul, de különös figyelemmel tekint a jelenleg hiányzó funkciók és témák beemelésére, és kész nyitni a jelenlegi gyűjteményben nem szereplő, de az egyházi gyakorlatban használatban lévő éneklési módok felé. Céljának tekinti az evangélikus tanítás és lelkeség megőrzését, átadását és megélésének biztosítását, de fontosnak tartja az ökumenikus kapcsolatok megerősítését is.

Angyal-Cseke Csaba

Egyházunk holnapja...

jövőképünk a gyülekezetek épülése, átalakulása tekintetében

Havonként egyszer, egyik csütörtöki napon LMK-ra, azaz lelkész munkaközösségi ülésre jönnek össze egyházmegyénk gyülekezetének lelkészei. Ezen a "teológiai önképzésen" nemcsak lelkileg töltökezzünk – úrvacsorás Istentiszteletet is tartunk – de kötelező elem, hogy valaki mindig egzisztenciál dolgozattal készül a hétfégi Igével kapcsolatban, ami a *textus teológiai-írasmagyarázati- és prédikáció-technikai megközelítését* jelenti. A másik fontos része – az aktualitások megbeszélése mellett – egy, az Országos LMK által évenként kiadott témának kifejtése, diskurzusra bocsájtása egy írásbeli előkészítő alapján. Az általában kialakuló élénk diskurzus kialakulásához "házigazdaként" – mert gyülekezetünk adott otthont a mostani alkalomnak – én hoztam az alapvetést, mely írás az alábbiakban olvasható.

Bevezető gondolataim

1984. decemberében álltam először a tatai szószéken és 4 éven át gyakran helyettesítettem apósomat. 1988. március közepétől – negyedéves teológus voltam – Dr. Nagy Gyula püspök engedélyével – önmagam káplánjaként 1989. aug. 26-ig, lelkésszé avatásomig – a kazuális szolgálatok ill. úrvacsora kivételével tartottam istentiszteleteket, bibliaórákat, ifjúsági alkalmakat és konfirmandus-előkészítőt. Eredetileg Déli Egyházkerületbe tartoztam, így elmondhatom, hogy 6 püspök alatt szolgáltam eleddig: Káldy Zoltán, Harmati Béla, Nagy Gyula, Szebik Imre, Ittész János és Szemerei János.

Sokat gondolkodtam/gondolkodom a diaszpóra-helyzetbe „lassan, de biztosan” belecsúszó népegyházunk jövőjéről, megtapasztalva lelkész-elődeink figyelmeztetésének igazságát: „*Meglátjátok, 60 fölött elkezdődik a perspektíva-váltás!*” (És valóban, a magamfajta '62-esek idén 62 évesek lesznek vagy már azok is. Idén immáron 35 éves tatai lelkézi szolgálatom tapasztalásait, tanulságait és reménységgel a jövőbe tekintő gondolataimat próbálom az alábbiakban kifejezni.)

Alapvetésem

Sok tanulmány született már arra vonatkozóan, hogyan kellene kinéznie a holnap egyházának – szépívű ötleteim nekem is vannak –, de inkább maradok Jézus URunk keresztjének közelében, s igyekezem a realitások talaján állni, maradni.

A jó hírem (és ez evangélium!), hogy Isten kezében vagyunk, – egyházként és egyénekként is – ergo: az egyház holnapja is és az én életem is Isten kezében van, s remélem, hogy mindkettőtől hosszútávon számol a Jóisten – is!

A rossz hírem az, hogy úgy kell terveznünk az egyéni és közegyházi holnapunkat, mintha minden csak rajtunk múlna,

s ez nem egyszerű feladat, mert a célt könnyebb meghatározni, mint az oda jutás módját. Klaus Douglas *in abstracto* valóban szép kitörési pontokat vázol fel könyveiben, de hogy azokat *in concreto* megvalósítani, az már meglehetősen komplex.

„*A holnap egyházában az emberek elsősorban nem követelményekkel, tantételekkel vagy szabályokkal fognak találkozni, hanem Jézus személyével.*” – Klaus Douglass

Tény, hogy ma a keresztény egyházban/felekezetekben az emberek először struktúrákkal, normákkal és dogmákkal találkoznak, mely követelményekkel, tantételekkel vagy szabályokkal nem igazán tudnak mit kezdeni. Ebben a tekintetben szinte mindegy, hogy a történelmi egyházak megmerevedett formáival találkoznak vagy a neoprotestáns „logika” szerinti antropomorfizált, érzelm-prioritásra alapozott ajánlásaival ütköznek, az eredmény ugyanaz lesz: tanácsstalanság a személyes hogyan-t(?) illetően.

Azok a makacs tények...

Ha megnézzük a belső statisztikáinkat vagy a népszámlálási adatokat, egyértelművé válik, hogy az evangélikusok számára a további fogyása a közeljövőben gyakorlatilag elkerülhetetlen, a visszafordíthatóság ugyan valószínűsíthető, de sajnos számolnunk kell az egyház működőképességének drasztikus csökkenésével.

Kevesebb a lelkész, kevesebb az igény a szervezett- és/vagy iskolai hitoktatásra és igencsak kérdéses a jelenleg még meglévő intézményeink jövőbeni finanszírozása is. Azt már csak halkán szeretném megjegyezni, hogy média-vezérelt társadalmunk egyre nagyobb negatív-információs ellenszelében kell szolgálatunkat

végezni, ami komoly intellektuális muniációt is kíván a leendő lelkészeketől. (Nem csak a textust, de a világot is tudni kell egzisztenciál!)

A lelkészképzés általános útkeresése e tekintetben minden felekezetben fellelhető, de ami a legfontosabb a gyülekezeti életben, híveink megtartásában és egyházszeretetre-nevelésében, az sajnos semmilyen pedagógiával nem pótolható, jelesül a „3H”: a hit, hűség és a humor, mely utóbbi azért ránk mindig is jellemző volt, az a sokszor emlegetett „lutheránus hilaritás”, vagyis evangélikus derű.

„3H+1” – kicsit másképpen

Azaz: helyesen, hitelesen, hatásosan + hosszútávon. Emberileg nézve – vidéki lelkészként – ezekben látom a holnap egyházának megmaradás-garanciáját.

1) Helyesen, azaz érthetően. Sajnos újra és újra felszínre tör az egyház történetében a „nagyot-mondani-akarás” prédikatori gögje, és erősen ’földközeli’ interpretációban akarnak mennyei igazságokat érvényre juttatni, feledve a jézusi példázatokot, hasonlatokat, hogy „Isten országa olyan, mint...” – vagyis titok. A korakeresztény aszkézisnek (Remete Szent Antal új hasonlatára ha gondolunk, hogy ti. ne feszítsük túl az íjat/vagyis az önsanyargatást, mert ha mi csináljuk a „csak-azért-is-aszkézist”, s nem hagyjuk, hogy Isten vigye azt végbe bennünk, akkor lesújtó kudarc lesz a vége, mert egyszer hirtelen eltörik életünk túlfeszített íja!) Ez azt jelenti számomra, hogy csak olyat merészkedjek a szószékre vinni, ami hitelt érdemlő, ami hasznos, ami emel, ami épít és szépít és a lélek hiányát pótolja.

2) Hitelesen. Az apostolok, a próféták hitelesek voltak – ezért „Isten embereinek” is nevezték őket. „Azt gondoljuk

– írja Ferenczi Zoltán református lelkészolléga – hogy akkor hiteles a gyülekezetünk, ha növekszik, ha sok tagja van, ha nagy épülete, intézménye van, és sok pénzzel gazdálkodik. Ezért elkezdjük rátukmálni magunkat az emberekre, győzködni őket, hogy járjanak hozzánk, ahelyett, hogy a ránk bízott értékeket mutatnánk fel – hiszen ez volna a misszió. Nem, mi ehelyett devalváljuk az értékeinket, egyre alacsonyabbra tesszük a lécet, legyen szó a keresztelesekről, a konfirmációról, a lelkészképzésről vagy a presbiterválasztásról.”

Azt hiszem, a fenti megállapítások sok evangélikus lelkészre és gyülekezetre is igazak. Sokan pl. nem készülnek fel rendszeresen a szolgálatra – írja nem olyan rég dr. Hafenscher Károly Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének professzora a Lelkipásztor c. szakfolyóiratunk liturgikai cikkében – mert nincsenek tudatában a felelősségükkel, hogy a „hit hallásból van”, s az igehirdető a Szentlélek-Isten „liturgiában megszólaló hangja”...

Arról már ne is beszéljünk – így tisztújító választások idején –, hogy a gyülekezeti tisztviselőknél alapelvárás(!) a rendezett életvitel, „hát ez a lelkésznél/lelkésznőnél nem mindig van így. Nők, pénzügyek, alkohol... a klasszikus 'triász', aminek sokszor válás a vége, nemcsak a házastárstól, hanem mindattól, amiben egykor hitt, amiért elindult a lelkészi pályán a szépreményű teológus. Persze mindent meg lehet magyarázni, de tegyük fel bátran a kérdést: *Coram Deo*, azaz Isten előtt is rendezett életvitelű a lelki vezető?

Pál ezt írja az ifjú Timóteusnak (1 Tim 3,2): az *episztoposz* (a gyülekezet vezetőjének régen püspöki rangja volt, tehát lelkésszé is szentelhetett bárkit!) feddhetetlennek, egyszer nősült férfinak (nem „csak” *egyfeleségű*, ahogyan ferdíteni szokták), józannak, megfontoltnak, tisztességesnek, stb. kell(ene) lennie... Érdemes ezt is továbbgondolni!

3) Hatásosan, azaz effektíven.

A szó a latin *efficere*, *effectum*, tkp. *ex-ficere* ('létrehoz, alkot, véghezvisz') igéből, az *ex-*, azaz '-ből' és *facere*, *factum* ('csinál')-ből származtatható. A három jelentésből kiemelném az utolsót, a „*véghezvisz*”-fogalmat. Akkor vagyunk hatásosak, ha látjuk a végét, hogy mire is fut ki, mi ennek az 'egésznek' (70-80 év!) a célja!

4) **Az utolsó, a „+1H” pedig: a hosszútávúság.** Számomra ez a folytonosságot, a generációkon átívelő continuitást jelenti. Ez – úgy vélem – az Isten számára is fontos lehet, ha már ezerízig megáldja azokat, akik szeretik őt és megtartják a parancsolatokat... Ezzel el is érkeztünk a megválaszolandó kérdéshöz:

Akkor most hogyan is munkáljuk a „holnap egyházát”?

Mély-alkalmazkodás helyett magas elkötelezettség

Igazán nehéz időket ugyan még most nem élünk, – bár ne is jönne el(!) – de a jövő- és kríziskutatók társadalmak felbomlásáról, illetve összeomlásáról beszélnek egyre intenzívebben, s keresik a kiutat és – legalábbis fogalmi szinten – már meg is találták a megoldást: *deep-adaptation*, vagyis a „*mélyalkalmazkodás*” kifejezést használják.

Természetesen nem tudjuk, hogy pontosan mi fog történni, mikor és hogyan, de az mára nyilvánvalóvá vált, hogy az élővilág és az éghajlat egy olyan mértékű átalakulása előtt állunk, ami nem teszi majd lehetővé, hogy életmódunkat az eddig megszokott módon folytassuk, sőt akár rendszerszintű összeomláshoz is vezethet. Sokan látják úgy, hogy ez a folyamat lényegében elkerülhetetlen, sőt már látni lehet a kibontakozás jeleit.

A mélyalkalmazkodásban hívók erősen hisznek abban, hogy az ember megértheti az őt körülvevő világ rendkívül összetett helyzetét, és megoldást találhat, mert eddigi történelmének folyamán a civilizáció mindig túlélte magát valahogyan... Véleményem szerint, ami valóban

Az elkötelezettség régi receptje...

„Személyesen kell ismernünk az Üdvözítőt, különben nem ér semmit az egész teológia.” – írja Zinzendorf gróf, aki a pietizmus meghatározó személyiségeinél szívta magába a teológiai ismereteit. Nekik a legfőbb problémájuk az volt, hogy miként jelenik meg a személyes életvitelben a keresztyén identitás?

Sokak szerint a pietizmus dogmaellenes volt, valójában nem(!), hanem inkább annak a jogos firtatása jellemezte őket, hogy vajon mennyiben változtatja meg életünket az, ha jól tudjuk – tkp. kognitív módon – a dogmatikai tételeket. Látván, hogy mekkora lehet a szakadék kognitív ismeretek és személyes életvitel közt, arra a következtetésre jutottak, hogy Jézushoz nem az ismeretek szintjén kell csak kapcsolódni, hanem mélyebben, lelki módon, a személyes döntés és elköteleződés, valamint a mindennapi élet gyakorlatában az imaélet, a közösségi dicséret (ének!) szintjén.

Végezetül: Érttem én a célokat, de...

A gyülekezetek három fő missziói törekvése ma az, hogy legyenek megtérések, legyen növekedés és legyen élő a közösség. Erre a három szempontra helyezik a

fő hangsúlyt, *DE* a Szentírás szerint egyik sincs ránk bízva: megtéréseket nem tudunk generálni, növekedést nem tudunk produkálni, ez az Istentől, onnan „felülről” áldásként, adományként jön, életetni sem tudunk egy közösséget, ezeket magának tartja fenn az Isten.

Számos egyházi fórumon rendszeresen hangot is adunk kívánalmainknak, folytatjuk a régi gyakorlatot, kitöltjük a megszokott kereteket, mert nem találunk jobbat. Idővel mély keserűség ez a lelkészek és a gyülekezetek szívében, mégis működtetjük.

Az egyházi vezetőink ugyan rendre megkísértetnek,

hogy formai tekintélyük alapján és volta-képpeni üzenetük változhatatlanságába vetett meggyőződésük miatt úgy gondolják, az egyház történetének legalább részben urai és tudnak tervezni és irányítani.

De talán arra a következtetésre is eljuthatnak, hogy az egyházban végső soron *semmi lényeges és semmi meglepő nem történhet, mert a történelem viharában az Egyház Isten örökkévalóságának sziklájára, a Krisztusra épült.*

Csakhogy a világban mélyreható, meglepő és mindenkit érintő változások zajlanak – egyre gyorsuló tempóban...

Ezután elindult az egész testület, és elvitték őt Pilátushoz. Ott így kezdték vádolni: „**Megállapítottuk, hogy félrevezeti népünket, ellenzi, hogy adót fizessünk a császárnak, és azt állítja magáról, hogy ő a felkent király.**” Pilátus megkérdezte tőle: „**Te vagy a zsidók királya?**” Ő pedig ezt felelte: „**Te mondd.**” Pilátus erre így szólt a főpaphoz és a sokasághoz: „**Semmi bűnt nem találok ebben az emberben.**” De azok erősen állították: „**Fellázítja a népet tanításával egész Júdeában, Galileától kezdve egészen idáig.**”

Lk 23,1-5

A harmadik nap alkonyán pedig kilépett a bolt keskeny kapuján, és csendesen megindult az úton. Két oldalt füstölögtek a romok. Lent a kiszáradt árok fenekén találta az elsőt azok közül, akik Pilátus háza előtt kiáltották Barabbás nevét. Elfeketült nyelvvel vonított a vörös felhők felé. Megállt előtte, és így szólt: – *Itt vagyok!* Az pedig felnézett rá, és zokogni kezdett. – *Rabbi, rabbi!* – zokogott. És a mester szelíden folytatta. – *Ne sírj! Állj fel és jöjj velem! Mert visszamegyek Jeruzsálembe, Pilátus háza elé és új törvényt kérek magamra és reátok, akik Barabbást választottátok, s akikkel ezt művelte Barabbás.*

A nyomorult pedig feltápáskodott és az ő öltönyét megragadta. – *Mester!* – kiáltott elfulladva és könnyek között – *ó mester, jövök! Mondd meg, hogy mentsem meg magam! Mondd meg, mit tegyék! Mondd meg, mit mondjak!* – *Semmit* – mondta ő szelíden – *csak azt, amit három nap előtt kellett volna mondanod, mikor Pilátus megállt a tornácon és megkérdezett titeket: „Kit engedjek el hát közülük, Barabbást, a gyilkost, vagy a názáretit?”* – *Ó, én bolond!* – kiáltott a nyomorult fejét öklével verve, – *Ó, én bolond, aki Barabbást kiáltottam! Barabbást, aki ide juttatott!* – *Jól van* – folytatta szelíden a mester – *most jöjj hát velem Pilátus háza elé, ne törődj semmivel, ne figyelj semmire, csak rám, és amikor én intek neked, kiáltsd egész szívedből és egész tudódból: ‘A názáretit!’; mintha azt kiáltanád: ‘Az életemet!’* Az pedig követte őt.

És találnak útközben egy másik nyavalyást, akinek Barabbás elvette házát, feleségét, gyermekét és szemeit kiszúratta. És ő homlokon érinté csendesen kezével és így szólt: – *Én vagyok az. Jöjj velem Jeruzsálembe, és amikor én kezemmel érintelek, kiáltsd: ‘A názáretit!’; mintha azt*

kiáltanád: ‘A házamat! A gyermekemet! A szemem világát!’ Az pedig felzokogott és követte őt.

És találtak még másikat is, kinek lábai és kezei kötéllel voltak összekötve és nyakára hurkolva, őt magát pedig arccal lefelé bűzhödt csúsárba nyomta le Barabbás, tetvek és csúszómászók közé. Odament hozzá, és megoldotta kötelékeit, és így szólt: – *Ismerlek téged. Te költő voltál, aki a lélek rajongó repülését hirdetted: Jöjj velem, és amikor intek, kiáltsd: ‘A názáretit!’; mintha ezt kiáltanád: ‘A szabadságot! A léleknek és a gondolatnak a szabadságát!’* Az pedig megcsókolta az ő saruját és csak a szemével könnyörgött, mert a szája még tele volt sárral.

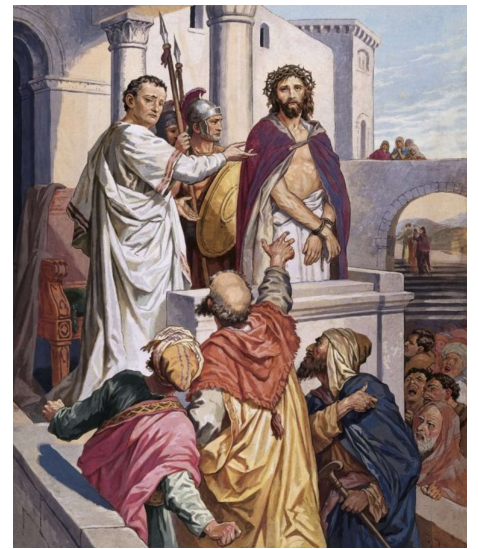
És így mentek tovább, és egyre több béna és sánta és nyomorult bélpoklos csatlakozott hozzájuk, akiket Barabbás tönkretett. És mindegyik külön-külön zokogva verte mellét és könnyörgött neki, hogy intsen majd, ha kiáltani kell: „*A názáretit!*”; mintha azt kiáltanák: „*Békesség, békesség! Békesség e földön!*”

Estére pedig megérkeztek Jeruzsálembe, Pilátus háza elé. Pilátus a tornácon ült és estebédjét költötte Barabbással, a gyilkossal. Kövéren és fénylő arccal ültek ott, nehéz borokat ittak, és drága ételeket ettek arany edények fenekéről: skarlátpiros palástjuk messze világított. A názáreti pedig, élén a sokaságnak, mely követte őt, a tornác elé járult és felemelvén átszegezett kezeit, szelíden szólni kezdett: – *A pászkák ünnepe nem múlt még el, Pilátus! Törvény és szokás, hogy húsvétkor egyikét az elítélteknél elbocsátod, úgy, ahogy a nép kívánja. A nép Barabbást kívánta, engem megfeszítettek – de vissza kellett térnem halottaimból, mert láttam, hogy a nép nem tudta, mit cselekszik. E sokaság mögöttem megismerte Barabbást és most új törvényt akar. Kérdezd meg őket újból, amint a törvényeinkben meg vagyon írva.*

Pilátus pedig gondolkodott, aztán választ vont, és kiállván a tornác szélére, csodálkozva nézett végig a sokaságon és szólt: – *Hát kit bocsássak el már most, Barabbást, vagy a názáretit?* És akkor Ő intett nekik...

És ekkor zúgás támadt, és mint a mennydörgés, zengett fel a sokaság. És a sokaság ezt kiáltotta: „*Barabbást!*” És rémülten néztek egymásra, mert külön-külön mindegyik ezt kiáltotta: „*A názáretit!*” A Mester pedig halovány lett és megfordulván végignézett rajtuk. És külön-külön megismeré mindegyiknek az ő arcát, de e sok arcból egyetlen arc lett az esti homályban, óriási fej, mely ostobán és gonoszul és szemtelenül vigyorgott az Ő arcába, véres szemei hunyorogtak és szájából bűdös lé szivárgott és torkából úgy bömbölt rekedten: „*Barabbást!*”; mintha azt hörögné: „*Halál! Halál! Halál!*” Pilátus pedig zavartan lesütötte az ő szemeit és mondta neki: „*Te látod...*” Ő pedig bölintott fejével és csendesen felmenvén a lépcsőn, kinyújtotta kezeit a hóhér felé, hogy kötözze meg...

Írta mindezt 1917. januárjában
Karinthy Frigyes.

De azok hangos kiáltásokkal sürgették és követelték, hogy feszítsék meg. És kiáltozásuk győzött. Lk 23,23

A demokrácia alapja a többségi akarat. Maga a szó a görög „*demoszkradzó*“-ra, vagyis „*népkialtás*“-ra vezethető vissza, tehát kifejezője annak, mit is kíván a nép. S mit kíván az istennadta nép? *Panem et circenses!* – ahogyan a latin közmondás tartja – „*Kenyeret és circuszt*” – ezt adj a népnek, és akkor minden működik, azt csinálhatsz vele, amit akarsz. Az antik római bölcsesség szerint az uralkodó hatalom, a politikacsinálás sarkalatos tétele ilyen egyszerű. Mindig...

Ma is... A globális szórakoztatás államilag támogatott formája aztán, iszonyú következményeket eredményez. Túl azon, hogy tömegeket zülleszt az akarat nélküli bábok szintjére, hogy figyelmüket elterelje az aktuális és egyre égetőbb gondoktól. A profithajhászok gátlástalansága megbocsáthatatlan tragédiákat eredményez: a munkahelyek módszeres megszüntetése, az egészségügy módszeres szétverése, ebből következően a depresszió és a pánikbetegség széleskörű elterjedése...

Legnagyobb felelősség ott terheli a mindenkori hatalmat, ahol felszámolja a hagyományokat és ez a *nagyváros*. Soha nem fordulhatott elő hasonló tragédia egy szüreti vagy farsangi bálon. Nem fordulhatott elő, mert ott a megfontolt idősebbek és a vehemens fiatalok *együtt* szórakoztak. Nem maradhatott észrevétlen az erkölcstelen magatartás, a garázda viselkedés, ezeket a jelenlévő tapasztaltabb emberek, csírájukban fojtották el. S ha mégis duhajkodás kerekedett, annak nem a másik kíméletlen, csoportos agyonverése volt a célja...

Ma másképpen alakulnak a dolgok. A hazug liberalizmus kiáltása (*kradzó*) győzött... Ez az „*irányzat*” arról próbálja meggyőzni az embereket, hogy *mindent szabad*. Nem elítélendő az erkölcstelenség, rejtve maradhat még a kábítószerhasználat is. Azt hirdeti ez a kóros korszellem, hogy minden korlátozás, a szülők vagy idősebb emberek részéről, a fiatalság identitásának, személyes szabadságának jogtalan korlátozása...

Nagyhétben voltunk... Tragikusan pergő események liturgikus koreográfiájának segítségével elmélkedhettünk ezekben a napokban életéről és halálról, emberi természetünkről, no meg húsvét misztériumáról. A nagyhétbe belesűrűsödött események az emberi gyarlóságok teljes tárházát mutatják: vetélkedés és veszekeedés az utolsó vacsora előtt, Jézus magánya a Gecsemáné-kertben, s a tagadás elfutásai... olyan méltatlan ez azzal szemben, Aki rövid, hároméves tanításával kiforgatta sarkaiból a világot!

Senki nem akadt, aki kiállt volna Jézus mellett? A szolidaritásnak még csak a halvány jelét sem mutatták – még az a Péter is átkozódva „menti a bőrét”, aki a halálba is követni akarta Mesterét. Mi történt a kiválasztott tizenkettővel is? ...Itt más erők irányítják az eseményeket, itt próféciaik teljesednek be: „Megverem a pástort, s szétszéled a nyáj!” Itt nem lehet emberi erőket magasztalni, ez más vonatkoztatási rendszer. Amikor hatalmasságok és erősségek súrlódnak egymással, akkor az ember csak csodálkozó nézője lehet az eseményeknek... Vagy mégse?

*URam! Csodálatos a hatalmad,
nagyságod felfoghatatlan...*

*Add, hogy akaratomat
megismerve, békességgel
szolgálhassak Neked
felebarátaim között! Ámen*

Menjetek el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek! Márk 16,15

Küldetés, megbízatás ... valami magasabb érvényű, igen fontos feladat betöltése, elvégzése. Ezt értjük, ha halljuk a szót: misszió. Van humanitárius meg katonai misszió, s persze van keresztény is. Ez utóbbi megítélése eléggé változó, bár az utóbbi időben egyre inkább közelít a valósághoz. Míg korábban misszió alatt a „magasabbrendű” keresztény kultúra terjesztését értették a primitívnek tartott „pogány” népek (afrikaiak, indiánok vagy éppen szigeteken élő őslakosok) között, mára látható mindaz a kár is, amit a zsidó-keresztény kultúra arroganciája okozott.

Érdekes, hogy a Mester nem azt mondta: Embereknek hirdessétek, hanem így „minden teremtménynek”, azaz minden élőnek, amibe beleértendő a kiscica, az elefánt meg a katicabogár is... Itt tehát egyértelműen az élet egyetemes tiszteletéről van szó. Nem véletlenül annyira népszerűek a különböző ezoterikus elmé-

letek, melyek még a halott köveknek is 'lelket' tulajdonítanak. Ha nem érzékelhető, ha nem tapasztalható meg egy valóságban az élet normalitása, akkor az abnormalitás válik vallássá, azaz előbújnak a szélsőségek.

Talán itt lenne az ideje újra megfogalmazni, mit is jelent nekünk, mai krisztuskövetőknek a misszió? Jó lenne elgondolkodni azon is, hogy konkrétan milyen feladat rendeltetett nekünk keresztény küldetésünkben a 21. században? A középkori ember még attól rettegett, mi lesz, ha nem lesz üdvössége? Mi lesz vele, ha az Isten igazságosan ítél, s nem kegyelmesen? A ma embere pedig attól retteg, mi lesz, ha lemarad a földi 'mennysországról', azaz 'kimarad' az élet csillogásából? Ebből fakadóan a jóléti (nyugati)ember képes magát egzisztenciájának keresztfájára feszítettetni, azaz alárendelni egész létét az anyagnak -, de ez a hamis megváltás-tudat (kiváltom én a magam boldogságát!) nem vezet sehová...

Istentől kapott küldetésünk nemcsak az, hogy óvjuk és vigyázzuk Földünket, s rajta minden élet. Isten teremtő akarata, hogy életünkön keresztül formáljuk a jövőt is. Nem az a baj, hogy nincsenek példaképek – legfeljebb csak csillogó maskarában ugra-bugráló profit-rabszolga idolo, akiket a divat szele felkap egy pilatra, s aztán a szemétdombra repíti őket. A baj az, hogy *mi magunk vagyunk a példaképek...* ennél fogva nincs menekvésünk! Gyermekünknek elsősorban mi vagyunk példaképei: hitben, szeretetben, munkában vagy éppen szerelemben – azaz egész életvezetésünkben! Ha az utónunk következő generáció nem tartja szépnek, értékesnek, jónak és örömtelinek a keresztény életvezetést, akkor annak nem a Jólsten az oka, csakis egyedül mi magunk.

Sok mai keresztény úgy akarja megnyerni felebarátainak szimpátiáját, hogy két úrnak akar egyszerűen szolgálni, azaz míg lelke a világban tobzódik, keresvén a világi boldogságot, testét a keresztény életformára próbálja idomítani nap mint nap. Ebből a „fogvicsorító” kereszténységből persze nem kér az utókor... Az ember ugyanis a természetességet, az isteni szépet, a teremtettségbeli harmóniát keresi. A tiszta hangot, ami csak akkor válik hallhatóvá, ha abbamarad az emberi zsvivajos lárma...

Akkor és ott, az első húsvét hajnalán végül elcsendesült a világ – még az őrseget álló katonák is elaludtak. Csöndben cselekedett az Isten, s kinyitotta az Élet új dimenziójának kapuját. Erre mondták az első keresztények: eüangelion, evangélium, azaz jó hír. Aki nemcsak hall, de meg is hallja a jó hírt, annak ez a hír örömhír, mert rátalált az Életre...

*Uram! Adj nekünk bölcsességet,
hogy építően szóljunk, s szeretettel
hallgassunk, s azt adjuk
szeretteinknek s
embertársainknak – akiket ma is
kegyelmesen élénk hozol -, amire
éppen szükségük van! Ámen*

Keress, bízz, cselekedj!
Melletted leszünk!

**Lélekkel,
ismerettel**

Magyarországi
Evangelikus Egyház
Technikai
szám: **0035**

1%
Technikai szám: 0035

+1%
Technikai szám: 0035

Maradjunk kapcsolatban!

Kedves Testvéreim! Kapcsolattartásunk legegyszerűbb és leghatékonyabb formája az *email*-en keresztül. **Ezért szeretném azt a titkosan kezelt email-listámat tovább bővíteni, ami az információ-áramlásunkat nagyban segíti. Ezért akik nekem elküldik emailcímküket azok a Lutherrózsát és minden Gyülekezetünkre vonatkozó információt gyorsan és időben megkapnak.**

Bővítsük közösen

a listánkat!

Kérdezzünk rá el-elrejtőzködő evangélikus testvéreinkre, hogy ők vajon kapják-e rendszeresen a hírleveleinket? S ha vannak ismerőseink, barátaink között olyanok, akiket érdekel az „evangélikus élet”, ajánljuk bátran nekik is ezt a kapcsolati lehetőséget!

Az emailcimek bizalmas adatok, eképpen kezelem őket, harmadik félhez nem kerülnek és a listáról leiratkozás természetesen bármikor lehetséges. *frankom*

**Olvasd, linkeld!
Vidd el az otthonmaradtaknak!**

Itt olvashatóak a korábbiak:
http://tata.lutheran.hu/ujzag_hirlevelek.htm

„FinnNOWA“

Magyarországon egyedülálló *Nordic Walking* sportrendezvény,
amelynek egy nagykövetség a helyszíne és egyben
társrendezője.

Időpont:

2024. április 27. (szombat) 10 óra

Központ (rajt és cél):

Finn Nagykövetség 1118 Budapest, Kelenhegyi u. 16/A

Főszervező:

Magyar Szabadidősport Szövetség, Budapest – Tel.: 1-460-6815

Előzetes regisztráció a Szövetség honlapján:

<https://masport.hu/kiemelt-rendezvenyek/orszagos-nordic-walking-program/>

A részvétel ingyenes. Nordic botkölcsönzési lehetőség a helyszínen.

Útvonal:

A Gellért-hegy oldalán, gyönyörű környezetben, képzett túravezetővel.

„Hittel és nevetéssel
még a fájdalom is
enyhül...”

Miért?

Miért van az, hogy 500 Ft a templomi per-
selyben olyan soknak tűnik, a bolti kasz-
szánál meg olyan kevésnek?

Hogyan hívják a német lelkészeket?

Német-juhász... (pásztor)

Öreg biblia

Egy régi könyveket gyűjtő összefut gyerek-
kori pajtásával, aki elmesélte, hogy neki is
volt egy régi ütött-kopott bibliája, amit nem-
rég kidobott és amit valami guten...akárki-
nek a nyomdájában nyomtak.

– *Csak nem Gutenberg?* -csodálkozott a
könyvgyűjtő

– *De, de, az volt az!*

– *Ember több millió dollárt ért az a biblia,
amit kidobtál!*

– *Áhhh, kizárt dolog! Különben is valami
Luther...akárki, mindenféle feljegyzések-
kel össze-vissza firkálta az egészet!*

Az orvostudomány rövid története

– *Doktor úr, fáj a fülem!*

Kr.e. 2000-ben – *„Edd meg ezt a gyökeret!”*

Kr.u. 1000-ben – *„Ez a gyökér pogány,
mondd el ezt az imát!”*

Kr. u. 1850-ben – *„Ez az ima babona, idd
meg ezt a főzetet!”*

Kr.u. 1940-ben – *„Ez a főzet mérge, nyeld le
ezt a tablettát!”*

Kr.u. 1985-ben – *„Ez a tablettá hatástalan,
vedd be ezt az antibiotikumot!”*

Kr.u. 2000-től – *„Ez az antibiotikum nem ter-
mészetes, edd meg ezt a gyökeret!”*

Korán elhagyni a templomot

– *Lelkész úr! Remélem, nem vette sze-
mélyes sértésnek* – mondta szégyenlősen
egy nő egy istentisztelet után –, *amikor a fér-
jem kísértált a prédikációja közben...*

– *Mit tagadjam, elég zavarónak találtam!*
– válaszolta a lelkész.

– *Lelkész úr! Nem az ön iránti tisztelet-
lenségéből történt ez* – erösködött a temp-
lomba járó hölgy. – Tudja, a férjem se tehet
róla, gyerekkora óta gyakran alvajár...

Értékelés

Fiatal káplán kérdezi a principálisát is-
tentisztelet után:

– *Na, milyen volt a prédikációm?*

– *Hát, édes fiam... olyan volt, mint
Szent István kardja... hosszú és lapos!*

Gyűjtőív

Dr. Nagy István – aki 1993-ban el-
hunyt – 1963-1988 között, 25 éven
át volt gyülekezetünk lelkésze.

Varga István testvérünk kez-
deményezése és Presbitériumunk
2024. februári 12-iki egyhangú
döntése alapján márvány emlék-
táblát kívánunk ez év folyamán
kistemplomunk falán ünnepség
keretében elhelyezni. Ennek elké-
szíttetésére adományokat köszö-
nettel fogadunk – átutalással vagy
a kijáratnál elhelyezett gyűjtőívén.

Támogatás

Evangélikus Egyházközség Tata
számlaszáma:

63200119-14926282

*Egyházfenntartói járulékát,
adományait itt is tudjuk fogadni.*

Támogatását köszönjük!

ATatai Református Gimnáziumban
minden reggel Isten igéjével és annak
rövid üzenetével kezdi a napot a teljes isko-
laközösség. Ezek a reggeli tíz percek köze-
lebb visznek Istenhez, erősítenek, tanácsot
adnak, bátorítanak. Minden megvan ben-
nünk, ami a naphoz, az élethez kell az iskola
egész közössége, a tanulók, a tanárok és
dolgozók számára.

Az áhítatok nemcsak az Istennel való
kapcsolatban erősítenek, hanem egymással
is. Az áhítat közösséget épít kicsik és na-
gyok, tanárok és diákok között. Az egész is-
kolai közösség épül.

A kötetben ezekből az áhítatokból ad vá-
logatást az iskola lelkésze, **Szabó Elődne
Melinda**. Az ott és akkor megfogalmazott
aktuális üzenetek így most könyv formában
is megszólalhatnak az olvasók számára. A
könyv egyúttal motivációként és példaként
segítheti az iskolalelkészek szolgálatát is.